144

Г. Сафаров.

РАДЯНСЬКЕ БУДІВНИЦТВО.

INCORPORATED 1924 Saskatoon, Sask. No. 31

Ціна 10 центів.

Накладом
"УКР. РОБІТНИЧИХ ВІСТИЙ"
Віннїпег, Ман., Канада.
1922.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
University of Toronto

https://archive.org/details/radianskebudivny00safa

Г. Сафаров.

РАДЯНСЬКЕ БУДІВНИЦТВО.

ЛЕЙБОРСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ ТЕМПЛЕВИЙ ТОВАРИСТВО
LABOR-FARMER TEMPLE ASSOCIATION
INCORPORATED 1924
Saskatoon, Sask.
No. 31
BRANCH UKRAINIAN

Накладом
"УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИЧИХ ВІСТИЙ"
Віннїпеґ, Ман., Канада.

1. Основна перебудова.

Маючи на увазї подати тут основні риси революційного радянського будівництва і змалювати загальний хід його розвитку, треба зазначити, що переходова доба горожанської війни і так званого "воєнного комунїзму" була якраз вимушеною перервою в процесї радянського будівництва. Сей період характеризуєть ся надзвичайним напруженєм сил пролєтарської держави в однім напрямку, — все на воєнний фронт, все на боротьбу з ворогами революції...

Тепер, після лїквідації контрреволюційного фронту, відбуваєть ся вирівнюванє лїнії розвитку і зараз Радянські Республики переходять до боротьби з останнїм ворогом — господарчим безладєм. Розумієть ся, питаня внутрішнього будівництва, орґанїзаційні питаня висувають ся тут на перше місце. Вони мають надзвичайне практичне значінє — необхідно сполучити найширше притягненє мас до соціялїстичного будівництва з найбільшою економією робітничої сили, як кваліфікованої, так і звичайної. Се завданє являєть ся основним для державного со-

ціялїстичного будівництва пролєтаріяту. Від його розвязаня залежить доля соціяльної революції, доля пролєтарської диктатури.

Се завданє було поставлене російським пролєтаріятом у всїй його всесвітно-історичній ширині 25-го жовтня (7-го листопада) 1917 року. Подолати капіталїзм — значить утворити таку орґанїзацію суспільства, при котрій було би можливим рівномірне задоволенє потреб всїх членів суспільства. Для сего є необхідним, щоб комунїстична праця була продуктивнїйша, нїж наємна праця, щоб для всїх, а не лише для купки "вибранців" було досить їжі, світла, тепла й знаня.

Буржуазна держава є паразітний орґанїзм. В капіталїстичнім суспільстві правлять ті, що не працюють, працюють ті, що не правлять. Державна орґанїзація буржуазного суспільства пристосована спеціяльно до того, щоби усунути маси від свідомої участи в суспільнім житю. Вже один з буржуазних дїячів великої французької революції, цинїчно сказав: "не можна примусити французький нарід постійно обмірковувати закони, — се значило-б позбавити Францію всїх її робітничих продукційних сил". Участь мас в управлїню — для буржуазії — рівноважна "анархії", горожанській війні, відмовленю робітника працювати на капіталїста і під-

лягати буржуазному ладови.

Инша справа — пролєтарська радянська держава. Се — масова, клясова орґанїзація працюючих. Тому будівництво пролєтарського державного апарату містить ся в систематичнім сполученю продукційної праці з управлїнєм, в "поступовім притягненю всього працюючого населеня поголовно до роботи по управлїню державою", — як говорить наша програма. Пролєтарська держава, в протилежність буржуазній, не є самоцїльна орґанїзація. Вона не змагаєть ся придушити суспільну самодїяльність працюючих мас. Якраз навпаки, — вона змагаєть ся передати свої державні функції сим масам, цїлому суспільству, оскільки воно визволяєть ся з протилежности клясових інтересів. Без сього вона (держава) не може істнувати. Постійне поширенє основи власти для неї є питанєм житя і смерти.

Досвід радянського будівництва за 4 роки доводить се найяснїйшим способом. Від пролєтарської червоної ґвардії ми прийшли до реґулярної робітничо-селянської червоної армії. Наше військове завданє ми розвязали шляхом притягненя широких мас селянської бідноти і середного селянства на бік пролєтаріяту в боротьбі з контрреволюцією. Лише завдяки курсу на середне селянство ми спромогли ся збуду-

вати централїзований і сталий апарат управлїння, що обняв всю країну, — міста й села. Всї чергові пекучі завдання підчас істнованя радянської влади вирішувались за допомогою орґанїзації мас, мобілїзації, дисциплїнованя й обученя мас. Клич — "все на Колчака" зміняв ся закликом — "все на паливо і транспорт". Потім його зміняв инший заклик — "все на Денїкіна", Білу Польщу і Врангля" і, нарештї — "все на трудовий фронт". Масові орґанїзації працюючих під сей час перебували в станї орґанїзаційного запалу. І зрозуміло через що: лише така праця на військовий взірець, з постійним пересуваném масових сил, з безперервним збільшенєм кадрів орґанїзації, з систематичним підбором робітників, — праця по революційному могла вратувати соціялїстичну републику і пролєтарську революцію від зовнїшних і внутрішних ворогів.

2. Функції радянства взагалї.

Як наслїдок минувшини, пролєтарська держава одержала чисельно незначну в відсталій країнї масу пролєтарів "вишколених", обєднаних та зорґанїзованих механїзмом самого капіталїстичного способу продукції (велика промисловість, торговля, банки, зелїзниці) і неосяжні мілїони дрібних продуцентів, виученє

і дисципліна котрих обмежувалась лише виключно військовою повинністю в старій армії. Чи могла витримати, при сих умовах, найтяжший іспит на фронті і в запілю, яка небудь инша влада, влада иншого типу, не радянська влада? Досвід горожанської війни довів, що ні.

Буржуазія комплєктувала особовий склад свого державного апарату, набираючи мінїстрів, депутатів, урядовців, офіцирів, інжінєрів, і инших по принціпу клясового підбору, зміцнюючи в межах державного апарату пановане командуючого паразітного вершка суспільства.

Пролєтарська держава, згідно з тим же принціпом клясового підбору, стала на шлях орґанїзації працюючих мас через комунїстичну партію, професійні спілки, свої власні орґани управління. В масах було знайдено проводарів для всїх галузий державної роботи, комісарів-червоної армії, орґанїзаторів народного господарства і т. и. те, чого не довершив капіталїзм в напрямку орґанїзаційного і елєментарного виученя мас, довелось перевести, поширити та розвинути пролєтаріятови, підготовляючи і повільно здїйснюючи, таким чином, усуспільненє всїх функцій державної влади, — безпосередне вирішенє масами своїх житєвих завдань. "Статут" В.Ц.В.К . (Все(російський)український Центральний Виконавчий Комітет) про

робітничо-селянську інспекцію являєть ся покажчиком сеї роботи. Для кождого робітника і селянина відчинено двері до всіх орґанів державної влади. Кождий орґан державної влади — готова школа для робітників і селян.

Фр. Енґельс, в однім з листів до А. Бебеля, а саме від 18—28 марта 1875 року, зауважив, що держава типу комуни не являєть ся вже державою в звичайнім значіню. Пролєтарська держава має своєю метою подолати опір капіталїстів і поміщиків, але не в сім її властиве значінє. Тимчасом коли завдання буржуазної держави вичерпують ся орґанїзацією клясового панованя, пролєтарська, радянська держава уявляє собою первісну форму орґанїзації комунїстичного, безклясового суспільства. Притягненє мас до управлїня є не лише поширенє демократії до цїлковитого знищеня клясових протилежностий, не лише цїлковита воля самовизначеня для працюючих мас, але й орґанїзація нового ладу товариського співробітництва в глибинах старого суспільства при пановаю ще злиднїв, безладя й спекуляції.

3. Клясова боротьба, парляментаризм і демократія.

Загальне виборче право, — писав Лєнїн в 7—8 числї "Комунїстичного Інтернаціоналу",

— являєть ся показчиком зрілости розуміня своїх завдань ріжними клясами. Воно показує, який нахил мають до вирішеня своїх завдань ріжні кляси. Вирішеня сих завдань переводить ся не голосованєм, а всїма формами клясової боротьби, до горожанської війни включно. Сей принціп не лишає нїяких сумнївів відносно того, яким чином в дїйсности виявляєть ся " народня воля". Хід клясової боротьби визначає "народню волю". Вирішенє клясових завдань залежить не від "голосованя", а від фактичного відношеня сил, що складають ся з самих ріжноманїтних елєментів, — "окремих віддїлів узброєних людий", стихійного чину мас, економічної сили пануючих кляс, орґанїзованої сили пригноблених, "волї виборців" і т. д. Голосованє в парляментї не може замінити тих форм клясової боротьби, що висувають ся кождою масовою сутичкою клясових інтересів. Салдат озлоблений 4-лїтною імперіялїстичною війною, не буде чекати на "Установчі Збори". Зголодньїлого робітника не нагодуєте обіцянками. Після Колчака, Денїкіна, Врангля не обдуриш селянина відносно землї.

Буржуазія "визнає" клясову боротьбу пригноблених лише в одинокій формі, в формі парляментарної боротьби. Воно й зрозуміло через що, — тим самим клясова боротьба переносить

ся з низів на верхи, з вулиці й заводу в чистеньке помешкане буржуазного парляменту. Виявлене "волі мас", їх життєвих інтересів тут є "питанєм техніки". Коли починають війну, парляменти ставлять ся перед закінченим фактом. Тут навіть підроблена "громадська думка" заміняєть ся волею банкових ґруп, ґенеральних штабів, дипльоматичних канцелярій. Маси не можуть рішати справ, доки економічна і політична влада належить командуючому вершкови.

Примусово обмежуючи клясову боротьбу рамками буржуазного парляментаризму, буржуазія має лише одну мету, — видати своє власне клясове пановане за "всенародню волю". Буржуазним суспільством керує не свідома воля, а лише стихійні закони капіталїстичного способу продукції і виміни. Тому й воля виборців свідчить лише про зрілість розуміня масами своїх клясових завдань. Від розуміня-ж клясових завдань до їх дійсного переведеня — "віддаль не малого розміру".

Революція утворює необхідні передумови для свобідного самовизначеня працюючих мас. Про комуну 1871 року Артур Арну писав: "протягом двох місяців була дійсно диктатура, найповнійша й безумовна, диктатура не одної особи, а цїлого народу, єдиного пана становища. Сю народню владу вже бачили в Парижі та иншіх

містах, але лише протягом небогатьох годин, в момент розрухів та побідного повстання". Арну слушно і точно зауважив, що лише стан побідного повстаня, "анархія" на мові буржуазних законників, — зруйноване прогнившого апарату, буржуазного і поміщицького гнету, в дійсности є свобідний стан для рабів злиднів. Лише тоді, коли замість буржуазної держави повстає клясова орґанізація працюючих, що перетворила ся в пануючу клясу, демократія поширюєть ся до цілковитого знищеня клясових протилежностий; старий офіцир не панує вже більше над салдатом, капіталїст — над робітником, поміщик — над селянином. На з'їздї робітничо-селянських рад свобідно виявляєть ся воля робочого народу. Замість відокремленої від народа армії повстає робітничо-селянська армія, замість урядовців — уповноважнені селян і робітників; замість "незалежних" судіїв — буржуа — представники працюючих. Але вже тут демократія, як форма орґанізації суспільних сил, починає втрачати своє значіне.

Буржуа, який виступає проти повної демократії, доводячи, що вона позбавляє країну робітників, продукційних сил, боронить лише свій клясовий інтерес, своє "право" на чужу працю.

Инша справа, пролєтарська держава. Її завдане, розуміють ся, полягає не в тім, щоб відір-

вати всю робітничу масу від продуктивної праці; її завданє — в сполученю продуктивної праці з управлїнєм. Найбільша економія робочої сили диктуєть ся інтересами соціялїстичного будівництва. Коли "революційний розклад промисловости", господарське безладє і революційна боротьба викликають відплив робітництва з промисловости, то се явище тимчасове, видатки робочої сили на революцію. Він нагороджуєть ся закріпленєм пролєтарської влади. Закріпленє пролєтарської влади неминуче потягає за собою мобілїзацію всїх сил для трудового фронту.

4. Загальне голосованє і досвід горожанської війни.

З ходом революційної боротьби з капіталом і безладєм зміняєть ся також і спосіб виразу волї мас. Візьмем, наприклад, самовизначенє українського народу. Після перемоги робітників і селян в жовтні, на чолї його стали буржуазні й куркулївські елємснти, що обєднали ся під прапором "національного визволеня і незалежности" Центральної Ради. Ся остання, запровадивши в країні, — звичайно, на користь робітника і селянина — нїмецьку окупацію, привела до опереткової форми держави в зелїзни-

чім ваґонї, до безславної петлюрівщини з її побратимством з російською білоґвардійщиною (Денїкін) та панською Польщею. В боротьбі з сими споконвічними ворогами працюючих мас, був один шлях для Украіни — радянська влада. Так доходить Україна до будівництва держави радянського типу, самовизначуєть ся, як незалежна соціялїстична радянська република. Се самовизначенє перейшло, як бачимо, не шляхом загального голосованя. З початку Центральна Рада нїби змагала ся бути єдиним виразником "народної волї", але се їй погано вдало ся і вона лише пхнула український нарід в полумя горожанської війни. Без досвіду горожанської війни подібне самовизначенє булоб неможливим.

Звернїмось до самовизначеня кірґізького народу. Перші кроки були тут зроблені теж під керовництвом буржуазних і кріпацьких елєментів, які ґуртували ся під гаслом "національного зібраня" в так зв. Алаш-Ордї. Алаш-Орда привела його за допомогою услужливої есерівщини до Самарівської Учредїлки*), а звідти до Колчака. Від Колчака-ж для пригноблених мас був лише один шлях — до радянської влади. Отже, ми бачимо, як кочовий нарід, міцно звязаний обставинами свого істнованя з родовим побутом, засвоює форми радянського будівництва

і самовизначуєть ся, як автономна частина Р.С. Ф.Р.Р. Таким чином і се самовизначенє відбуло ся без участи загального голосованя. Досвід горожанської війни ихнув самий відсталий нарід на скрайний революційний шлях і лише сим шляхом він здобув собі самовизначенє.

Про се нам свідчить і приклад Грузії; тому-ж навчає і клясове самовизначенє російського селянина — середняка.

Ще один характерний приклад. Коли розпочала ся орґанізація червоної армії, всї горобці цвірінькали, що відбудовуєть ся стара армія. Не лише серед селян, а й серед робітників революційна дисципліна зустрічала острий опір: повставали мобілїзовані, бунтували вже сформовані частини, скрізь галасували проти "старих офіцирів", а не вибраних комісарів. І що-ж? На досвідї під огнем, була переведена і перевірена ся форма орґанізації і "без голосованя" однодушно принята після перемоги над Колчаком і Денїкіном.

Буржуазія надає великого значіня "рішеню більшости". "Лицемірство є податок, який розпуста платить чесноті". Отже, в сей спосіб заможні дуже вправно обманюють маси, утворюю-

---

*) Учредїлка: Учредительное собрание — Установчі Збори.

чи для них привид свідомої участи в суспільнім житю.

Не такий шлях пролєтарської революції. Вона примушує маси за досвідом, практично, — а не лише "голосованєм", — вирішувати свої житєві завдання, тим самим перетворюючи вчерашніх рабів на панів власної долї. В сїм її сила. Про се свідчить весь досвід великої російської революції. Саме завдяки практичному вирішенню питань про боротьбу з контрреволюцією тисячами рад, партійних орґанїзацій і професійних спілок, сотнями тисяч і мілїонами робітників і селян, сотнями тисяч і мілїонами працюючих рїжних національностий, радянська влада одержала величезну перемогу над світовим капіталом, над російською і українською білоґвардійщиною. Саме завдяки масовому рішеню продовольчої справи сотнями робітничих продвідділів*), сотнями і тисячами комнезамів**) і рад, радянська влада впорядкувалась з голодом підчас самих тяжких незгод. Саме завдяки тому, що всї житєві питаня практично вирішувала комунїстична партія безмилосердно мобілїзуючи своїх членів на всї фронти пролєтарської революції, справа революції побідила.

---

*) Продовольчих віддїлів.

**) Комітет незаможних селян.

Ті, хто раніш думали, що відмираніе держави вилѣть ся в форму переходу, у всїх галузях громадянського житя, до "старокиївського віча", мусять розчарувати ся: революція накреслила вже инші орґанїзаційні форми.

5. Комунїстична партія і пролѣтарська держава.

В Росії і на Украіні стоїть біля влади комунїстична партія. Се особлива партія: вона й на боєвій лїнії, і командує армією; вона й біля влади, і вантажить дрова, чистить снїг, працює сокирою і лопатою, стоїть біля варстату, вона й диктує свою волю світови і вона взірець зелїзно-революційної дисциплїни. Така партія пролѣтаріяту. Коли комунїстична партія була в підполю, в її роботї не було тодї дивної злагоджености, яка панує нинї. Було більше мірковань, дискусій, голосовань. Нинї партійна лїнія складаѣть ся в процесї революційної роботи. Рішеня накреслюють ся і переводять ся на досвідї до формального розвязаня більшістю. Се не випадково: комунїстична партія — живе втїленє пролѣтарської революції.

Постанови IX. зїзду Р.К.П. мають першорядне історичне значінє. Цїлком конкретно,

і заразом теоретично, безперечно поставили вони питанє про будівництво комунїзму. Комунїстична орґанїзація працї — основна і останнїя мета державного будівництва пролєтаріяту.

Орґанїзаційні питаня по самій своїй істотї питаня практичні. Вони не розвязують ся "парляментарним шляхом". Рішеня їх переводять ся революційною практикою. Таким чином практично була вироблена форма орґанїзації червоної армії. Також практично виробляла ся і форма орґанїзації трудового фронту.

В червоноґвардійсько-партизанський період все і всї були захоплені учредїловщиною, все і всї міжінчували. Боєва практика примусила перевести точний технїчний поділ працї — відділами: воєнно-командну владу спеціялїстам, воєнно-полїтичну контролю комісарам, з'осередоточивши всю справу полїтичного вихованя в полїтвіддїлах та підлеглих їм комячейках в військових частинах.

Практично пролєтарська держава перейшла до часткового приложеня тих же самих воєнно-орґанїзаційних методів і на трудовому фронтї, в арміях труда, на зелїзницях, в господарчій галузи взагалї. Трудовий підйом свідчить, що й тут курс на роботу по революційному був правдивий.

Вже в 'Критиці Ґотської Програми' К. Маркс зауважив, що "нове суспільство у всіх відношеннях, економічному, моральному, розумовому має острий відбиток певних властивостий старого суспільства з "глибин якого воно зявляєть ся на світ". Для будівництва комунїзму потрібна революційна боротьба з білоґвардійщиною, безладєм, дезертирством, неуцтвом. Без сього комунїзму не можливо збудувати. В сїй революційній боротьбі містить ся суть комунїстичного будівництва. Пролєтарська революція ідейно й орґанїзаційно перетворює всї елємснти старого суспільства, починаючи з наємного робітника "чистого" професіоналїста, переходячи до селянина-середняка, що звик радо скористати ся вільною торговлею для експльоатації пролєтаря, і кінчаючи буржуазним фаховцем.

Первісне навчанє мас не віддїлюєть ся від безпосередного управлїня. Се й зрозумілю. Проходячи через всї шпари суспільної орґанїзації працюючі не на словах, а справдї випихають старих хазяїв. Проте такий орґанїзаційний апарат не може бути працюючим апаратом, управлїнєм, який вдовольняв би житєвим потребам мас. Не можна вчити ся управляти паровозом, що везе пасажирський поїзд по складній профілї зелїзного шляху.

Натурально, що принципи колєґіяльности в вирішеню всіх справ мусїли дати місця принципам особового управлїня і персональної відповідальности. Досвід боєвого фронту було перенесено на трудовий фронт.

Практика пролєтарської революції, до певної міри, відкидає демократію, як загальну орґанїзаційну фрому. Армейські і полкові комітети були здатні для руйнованя старої армії. Для будівництва-ж робітничо-селянської червоної армії вони зовсїм непридатні. Уповноважнені фабрично-заводські комітети були необхідні для перемоги над капіталом на фабриці. Але вони не можуть бути орґанїзаційною основою будівництва соціялїстичної промисловости. Також і широкі колєґії у всїх галузях радянської роботи взагалї: вони не підходять для творчої роботи на військовий лад.

В своїй резолюції про завданя господарського будівництва, IX. з'їзд Р.К.П. ясно підкреслив, "що персональне управлїнє нї в якім разї не порушує нї прав кляси, нї прав професійних спілок, бо кляса може керувати в якій завгодно формі, форма-ж ся залежить від технїчної доцїльности; у всїх випадках призначує осіб керуючих і адмінїстраційних, пануюча кляса в цїлому".

6. Перебудова орґанїзаційно - капіталїстичного апарату.

Пролєтаріят не може скористати ся орґанїзаційним апаратом капіталїстичного суспільства: капіталїстичною орґанїзацією праці на фабриці, орґанїзацією командної влади в армії, державним апаратом буржуазного суспільства. Він повинен перебудувати сей апарат, збудувати наново свій орґанїзаційний апарат, замінити ним старий. Тут знову досвід революції вчить, що иншого шляху нема. Треба зорґанїзувати людий по новому, звязати їх між собою на основі нових інтересів, обєднати їх на основі нового типу співробітництва.

Салдат-селянин вчора ще не признававший нїякої командної влади над собою, сьогоднї точно й безперечно виконує всї боєві накази, бо знає, що без сього йому не перемогти поміщика і підприємця-капіталїста. Клясовий інтерес керує його волею.

Робітник, що вчора ще без кінця мітінґував на фабриці, сьогоднї вже віддає весь свій час комунїстичній працї.

Буржуазний спеціялїст, для якого раніш саботаж проти пролєтарської влади був питанєм "професіональної чести", тепер вже більш не мріє про поворот до старого.

Сей переворот в суспільній свідомости є першим овочем радянського комуністичного будівництва.

Перед пролєтаріятом поставлено революцією певне завдане: — утворити нову орґанізацію праці, більше економну, більше продуктивну, ніж стара; він розвязує його практично підбором робітників по новому принципу, підбором своїх спеціялістів, перевихованєм буржуазних "спецїв".

"Особовий принцип, — говорить резолюція IX. з'їзду, — передбачає підбір компетентних осіб і забезпечує максімум продуктивности й відповідальности". Се й являєть ся обовязковою умовою сталости пролєтарської диктатури.

Весь орґанізаційний апарат нового суспільства має бути пристосованим для найширшого притягненя мас, для їх систематичного навчаня. Але демократія не є самоцїлю.

Радянський апарат має обслуговувати житєві потреби мас, — годувати, будувати, навчати й боронити працюючі маси. Отже функції безпосереднього управлїня мають бути відокремлені від навчаня.

Дїти люблять ломати іграшки, "розбираючи механїзм". Проте се зовсїм не є практичне навчанє. Практичне навчанє полягає в підготовці робітників-орґанїзаторів, здібних виконувати

ріжноманїтні відповідальні роботи.

В буржуазнім суспільстві поділ праці має за основу клясову протилежність праці і капіталу. Робітнича кляса творить основу суспільної піраміди; керовнича влада інжінєра — директора підприємства над робітником полягає на тім, що сю владу він дістав від капіталїста і т. д.

В соціялїстичній промисловости ся протилежність усуваєть ся. Поділ праці і спеціялїзація функцій являють ся тут виключно вимогою технїчної доцїльности, вимогою найбільшого осягненя результатів при найменьшім видатку сил, висловом економії суспільної робочої сили. Пять чоловік не повинні провадити ту роботу, з якою успішно справить ся один. Кождий ступінь розвитку продуктивних сил має передумовою певну форму поділу праці поміж людьми. Доки розвиток технїки не стер межі поміж професіями та спеціяльностями, між кваліфікованим та звичайним трудом, не виробив нового типу робітника — унївєрсального орґанїзатора, здібного охопити всї спеціяльности, доти поділ праці між робітником та інжінєром є неминучий.

Проте се не заваджає свідомому пролєтарієтови йти на зустріч розвитку технїки, притягаючи маси до будівництва нової орґанїзації промисловости, ставлячи їх перед промисловим

завданєм, примушуючи їх розвязувати практично сї завдання, підбираючи спеціялїстів-орґанїзаторів з робітничих кол.

Навпаки. Надзвичайні розміри господарчого безладя, яке являєть ся формою розкладу капіталїстичної орґанїзації праці, примушують пролєтаріят розвязувати сї промислові завдання по революційному, — "по військовому". Стрій промислової орґанїзації, фабрика, не погоджуєть ся з "первісною" демократією. Всї "рішення" дають ся лише практикою й перевіряють ся досвідом. Голосованєм відповідальних зборів, з'їздів профспілок, раднаргос, Р.К.Г. рад підлягають лише загальні принціпіяльні основи полїтики. Решта-ж справа практичного досвіду. Та одностайність, з якою приймають ся розвязаня всїх найважнїйших житєвих завдань в Радянських Републиках, показує, що працюючі, дїйсно, зробили "скок з царства необхідности в царство свободи" — навчили ся свідомо ставити ся до своїх завдань, навчили ся дїлати разом, спираючи ся на революційний досвід.

Се й є початок свідомої орґанїзації суспільства: єдність чину осягаєть ся революційною, масовою практикою.

7. Диктатура пролєтаріяту і профспілки.

"Радянська держава, — говорить ся в ре-

золюції IX. з'їзду Р.К.П. про профспілки, — являєть ся всебічною і універсальною формою робітничої орґанізації, що практично переводить будівництво комунізму, притягаючи до сеї роботи, як найширші маси селянства. З другого боку, радянська держава є така робітнича орґанізація, яка має до свого розпорядженя всї матеріяльні засоби примусу. Будучи пролєтарською диктатурою, радянська держава являєть ся підоймою економічного перевороту".

При капіталїзмі пролєтаріят не лише не має можливости поширити свою орґанізацію на напівпролєтарські й дрібнобуржуазні маси, але не може також притягнути до своєї орґанізації (до робітничої партії, до профспілок, до робітничих кооперативів) всїх членів своєї кляси. Поміж орґанізацією та масою завше лишаєть ся якась, часом значна, прогалина. Се випливає з клясового становища пролєтаріяту в буржуазнім суспільстві: клясова орґанізація буржуазного суспільства глушить самостійність працюючих мас і ізолює пролєтаріят в колї инших верств населеня, протиставлячи його остатнїм. Лише імперіялїстична війна і безладє змогли порушити самі відсталі маси на боротьбу з капіталом. До сього часу пролєтаріят мав за собою лише випадкових парляментарних "подорожнїх".

Для того, щоб пролєтаріят міг самозорґанїзувати ся в повній мірі, він повинен стати пануючою клясою, розвинувши буржуазну машинерію утиску. Лише при пролєтарській диктатурі робітнича орґанїзація стає всебічною і унїверсальною. І зрозуміло чому: пролєтарська диктатура ставить питанє про орґанїзацію всього суспільства на нових основах. Від сили орґанїзації залежить перемога на революційнім фронтї. Від спілки з бідаком і середняком-селянином залежить і перемога на фронтї, і перемога над голодом і холодом. Від дисципліни робітничих мас залежить доля промисловости.

Ні комунїстична партія, ані професійні спілки не можуть замінити радянської держави.

IX. з'їзд Р.К.П. висловив сей погляд з цїлковитою певністю. Соціялїстична держава — "нічний вартовий", вона підойма економічного перевороту. Їй не можуть протиставляти ся професійні спілки, як "виключно економічні" орґанїзації. Вони масові орґани пролєтарської диктатури. Дїяльність їх все більше і більше зливаєть ся з дїяльністю державних орґанів. Їхні функції змінили ся. В капіталїстичнім громадянстві головним їхнїм завданєм був вплив на подїл суспільного прибутку, боротьба за короткий робочий день, за високу заробітну плату. Нині, коли по всьому господарчому фронтї

йде боротьба поміж соціялїстичною орґанїзацією господарства та "вільною торговлею", полїпшенє становища робітничої кляси прямо й безпосередно залежить від піднесеня трудової дисципліни і продуктивности праці.

Раніш професійні спілки бороли ся проти капіталїзму, нині їхнє завданє — будувати соціялїзм за допомогою пролєтарської диктатури.

"Тому, що радянська влада являєть ся найширшою орґанїзацією, яка концентрує всю соціяльну міць пролєтаріяту, ясно, що профспілки, в міру розвитку комунїстичної свідомости і творчої ролї мас, мають повільно перетворити ся в допомагаючі орґани пролєтарської держави, а не навпаки".

В переходову добу конечним є вживанє методів примусу поруч з методами ідейного впливу. Поза професійною пролєтарською орґанїзацією стоять мілїони напівпролєтарів і середняків, поза нею стоять буржуазні спеціялїсти, в середині її, в масї членів нема ще ясного розуміня своїх завдань. Крім того, господарче безладє що дня все більш і більш розкладає суспільну орґанїзацію, — викликає занепад промислової дисципліни, розвиває шкурництво, трудове дезертирство, відплив на село. Професійні спілки безпорадні що небудь зробити без допомоги трудової повинности, без мілїтариза-

ції праці. Разом з профспілками пролєтарська держава шляхом ідейного впливу й шляхом примусу запроваджує дисципліну в осередок неорґанїзованих мас.

Комунїстична партія являєть ся одночасно й боєвим авангардом і штабом революційної армії праці. Радянська держава стараєть ся вмістити всїх в свою орґанїзацію, комунїстична партія провадить підбір поступових і свідомих. Її завданє ідейна орґанїзація мас. Живим прикладом і могутністю фактів вона навчає маси. Її орґанїзуючий вплив повинен бути скрізь і всюди, — в кождій радянській установі, в кождім гуртку профспілок, в кождім підприємстві, в кождій військовій частинї, в кождім робітничім кварталї і в кождім селї. Вона дає приклад добровільної революційної дисципліни. Партія пролєтарської диктатури, вона обслуговує всї орґани, всї пекучі потреби радянської держави, творячи її мозок, її "душу". Одночасно вона, як така, не приймає на себе функцій влади. В межах істнуючого, комунїстична партія, до певної міри, уявляє з себе первообраз майбутнього добровільного товариського співробітництва.

Її зєднанє з радянською державою йде й буде йти шляхом відмираня держави, як орґанїзації примусу. Вже тепер в галузї аґітаційній,

просвітній і інструкторській запроваджено поділ праці поміж її орґанізаційним апаратом і цілою низкою державних орґанів. Як службові орґани партії і одночасно, як державні, адміністративні орґани, існують політвідділи в червоній армії і на зелізницях.

8. Шлях до знищеня клясового ладу суспільства.

Шлях до знищеня клясового суспільства вже намічено революцією. Се все більше поширене й поглиблене радянської державної орґанізації, постепенне злучене з нею всіх инших форм орґанізації.

"Дійсний зміст пролєтарської вимоги рівности, — писав Енґельс в "Анті-Дюрінґу", — містить ся в зносеню кляс". — "Знести" клясову орґанізацію суспільства, — значить замінити її иншою, безклясовою, яка уявляє собою вищий ступінь розвитку продуктивних сил і передовсім суспільної робітничої сили. Се завданє й є основою радянського будівництва.

В процесї радянського будівництва усуваєть ся демократія, як форма орґанізації суспільних сил в клясовім суспільстві. Угодовці, що стоять за поворот до капіталізму, гірко нарікають на се. Їм незрозуміло, що часткове "усуненє демократії", в данім разї є наслідком постепен-

ного знищеня клясової нерівности. К. Маркс в "Горожанській війні у Франції" писав: "загальне виборче право до сього часу служило народови для вибору що три або шість років якого небудь члена пануючої кляси, який представляв і гнітив нарід в парляментї; нині (з проголошенєм комуни) воно має служити народови точнїсїнько так, як і індивідуальне право голосу кождому працьодавцеви при підшукуваню робітників, керовників та бухальтерів для свого підприємства. Товариства, як і окремі особи, завше можуть знайти для своїх підприємств відповідних людий, а як инодї й помиляють ся, то дуже швидко можуть виправити свою помилку. З другого боку, комуна, по сутї своїй, безумовно вороже ставить ся до заміни загального виборчого права бюрократичною гієрархією."

Пролєтарська держава уявляє собою систему працюючих установ. Вона не є паразітним наростом на суспільстві. Вона не відріжняє "мистецтва управлїня" від продуктивної працї, навпаки, — вона систематично провадить зєднанє духової і фізичної працї. Відповідно сьому міняєть ся і форма орґанїзації суспільних спя і методів управлїня.

Внученє і підбір робітників-орґанїзаторів з маси промислового населеня є її основним завданєм. Формальна демократія не йде дальше

вимоги зрівнаня умов клясової боротьби для ріжних кляс. Обома ногами вона спирається на протилежність клясових інтересів. Вибори й голосованє більшости створюють можливість часткового тимчасового розвязаня протилежности клясових інтересів: меншість повинна скорити ся більшости "для усуненя горожанської війни".

Методи соціялїстичного будівництва істотно відріжняють ся від методів клясової боротьби в межах буржуазного ладу.

Пролєтарська держава є покищо державою. Тому принціп клясового підбору лишаєть ся ще в силї: радянська держава і держава робітників і селян, робітники і селяни — представники державної влади. Одначе, в межах радянської державної орґанїзації клясові протирічя гублять своє значінє, — і дїловий підбір робітників-орґанїзаторів заступає клясовий вибір шляхом голосованя, принціп виборности і зміна всїх урядових осіб випихаєть ся доцїльним підрахунком і розподїлом робітничої сили. Ц.К.Р. полїтуправлїня, Реввоєнради републики, Всеросійська і Всеукраїнська ради профсоюзів і т. п. розташовують готові кадри робітників-орґанїзаторів відповідно потребам ріжних галузий радянської роботи, — краще, нїж мілїони виборцїв та сотнї великих і малих парляментів.

Для демократії виявленє волї шляхом голосованя — самоцїль. Для соціялїзму се засіб. З постепенним відмиранєм клясового суспільства обсяг питань, які потребують вирішеня більшістю, все більш та більш звужуєть ся. Більшість розвязує питанє клясової боротьби, питанє-ж технїчної доцїльности вирішує революційна практика. В майбутнїм суспільстві розподїл продуктивних сил залежати ме лише від статистичного підрахунку потреб. Сей науковий підрахунок, підрахунок реального досвіду, вже нинї вступає в силу, без жалю ламаючи демократичні пересуди й забобони.

Дїйсне полїпшенє становища працюючих мас, дїйсне піднесенє їхнього житєвого й культурного рівня, — ось від чого залежить загальний напрямок радянського будівництва.

Радянська держава вже нинї, в обставинах загального безладя, перевторюєть ся в комунїстичну орґанїзацію товариського співробітництва. — І в сїм її непереможна сила.

З притягненєм працюючих мас до державної роботи, спосіб управлїня людьми стає менш складним і поволи переходить в технїчне завданє доцїльного розпорядженя річами. Сим намічаєть ся шлях відмираня всякої керуючії командної влади, — перетвореня всїх відповідальних суспільних робітників в звичайних технїків-

інструкторів, які, на рівних з иншими умовах, — є на службі суспільства, в однім величезнім суспільнім підприємстві: "все суспільство буде одною конторою і одною фабрикою зі зрівнаною платнею".

Революція сама власними зусилями пробиває собі шлях до комунїзму, і наша програма є програмою революції.

Орґанїзація комунїстичного суспільства — ось практичне завданє робітничої кляси наших днїв. Для його переведеня вона мусить зрозуміти свою революційну практику, підрахувати свій революційний досвід, систематизувати радянський апарат на основі єдиної схеми, яка дала би можливість кождому робітникови засвоїти радянську практику й приняти в нїй активну співучасть. Се одинокий і вірний шлях до перемоги над світовим капіталїзмом. Лише в спільнім напруженю пролєтарських сил ми зліквідуєм останки минувшини і вийдем на широкий шлях нового житя.

Тут кінчаєть ся історія людини й починаєть ся історія людства. Ми живемо на передодні сеї історичної доби, більш — на початку її. Кождий пролєтар, свідомий історичних завдань своєї кляси, мусить і повинен стати будівничим сеї нової доби, — доби вселюдськости.

КОЖДИЙ

робітник і фармер повинен читати передовсім робітничі часописі!

Чому?

Бо робітнича часопись обговорює кожду подію в краю і в світі лише зі становища інтересів робочого люду.

Одинокою робітничою часописею в Канадї є

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

що виходить в Віннїпегу два рази на тиждень і коштує лише $4.00 на рік.

Хто читає "Українські Робітничі Вісти", виробляє собі суцїльний світогляд і може осудити кожду подію в суспільнім житю.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ" виступають проти кождого лайдацтва поповнюваного на робочім народї.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ" доносять про робітничий рух на цїлім світї, про боротьбу робітничої кляси.

Хто хоче знати, як свідомі робітники думають про суспільні події, хто хоче навчити ся соціялїстичної думки, нехай читає передовсім "УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ".

Адреса:

"UKRAINIAN LABOR NEWS"
Cor. Pritchard & McGregor Sts.,
Winnipeg, Man.